

Harasztiné, Bata Zsuzsanna, ny. óvodapedagógus

Andersen mesék?

Mennyi szép és izgalmas mese. Gyermekkorunk megszépítője a téma, amit megjelenít, a nyelvezete nagy figyelmet igényel. Szívet-lelket gyönyörködtető és ugyanakkor félelmet keltő, szorongató, azaz távoli északi országokban élők mesevilága, legendái felé kelti fel az olvasó és mesélő figyelmét.

Nincs lappangó titok a dán író-költő gyermekkorában, 1805-ben Odensee-ben született (lásd: Wikipedia), apja szegény cipész mester volt, **a kis Hans Christian Andersen** 11 évesen árvaságra jutott, iskolai tanulmányát abba hagyta, de Shakespeare összes drámáját fejből tudta már 14 évesen, és akkor elindult Koppenhágába a királyi udvarhoz, hogy királyi zenész legyen, VI.Frigyes támogatásával 1822-28 között latin gimnáziumi és egyetemi tanulmányokat folytathat. A német és görög legendavilág, a történelmi tények, a néphit foglalkoztatta.

156 mesét írt, (az interneten olvasható, hogy)- a **“sors olyan meseírói képzelettel áldotta meg, mely egyedülálló”**. Hús -vér emberek mellett a tárgyak is megszólalnak, megelevenednek, hőské válhatnak. Különleges lelket lehelt beléjük, hol elszomorítóan, hol kedvesen és elgondolkodtatóan. **Ő maga rejtőzik** egyik-másik főhős vagy mellékszereplő alakjában, hogy az emberi szenvedést, elutasítást, magaláztatást, kiábrándulást felmutassa, de a boldog befejezést, az örömeiket is történeteiben a nehéz megpróbáltatások után. A szép eredeti illusztrációk a kortárs Vilhelm Pedersen-nek köszönhetőek.

Érdekes adat:

Szendrey Júlia 1858-ban eredeti nyelvből fordította át a Hókirálynő-t, a Kis gyufa árus leányt, a Rendíthetetlen ólomkatonát, a Borsószem hercegnőt, a Bodzaanyót.

Gyermekeknek és felnőtteknek szólnak a mesék **Rab Zsuzsa feldolgozásában** és fordításában. Ő maga vallja, hogy: *“A természetes beszédmódban átírt, átfordított mesékben a díszítő elemek és a mellékszereplők fontosabbak a gyermekeknek, a felnőttek a mélyebben rejtett eszméket tartják értékesnek. Minden gyermek és felnőtt rátalál az üzenetre, az értékre, ha tárt szívvel fordul a kitárt ajtókkal váró anderseni mesevilág felé.”*

*Magam is tapasztaltam óvónőként, hogy kívánság- meseként egy- egy születésnapon, névnapon vagy egyszerűen csak alvás időben az óvodásaim ”un. szörnyű mesét“ kértek. Sejtettem, hogy számukra az ördög, a boszorkány a sárkány, az óriás, a gonosz tündér akár még a gonosz törpék jelentették a borzongató izgalmat. A halálos végű párbajokat, mérgezett almát és fésűt, a hármass próbát, melyen nehéz megállni, kitartani, életben maradni. Ezek bizony feszült figyelmet igényelnek, s óvatosan kell választani életkoruknak megfelelően. Emlékeim szerint igazi kuriózum volt **A nagy tengeri kígyó** (ami az óceán alatti telefon kábelt rejtette.) Izgalmas volt *A fülemüle*, a *Vad hattyúk*, szomorú történet volt, a *Rút kiskacsa* története, a *Gyufa árus kislányé* a *Kis hableányé*, a *Rendíthetetlen ólomkatonáé*, a *Teáskanna* meséje, derűs perceket váltott ki a *Császár új ruhája*. mese utolsó néhány sora, a *Borsószem hercegisasszonyé*, a *Kiskondásé*.
Könnyet csalt a hallgató és a mese figura (azaz a Császár) szemébe is a *Fülemüle* mese.*

Andersen meséit az évek során évtizedek során filmre vitték, így a képzelet elkényelmesedik, mert készen kapják a gyermekek az élményt. És vajon most mi az, ami a gyermeket élvezettel tölti el, nyugtatja, örömet ad, vigasztal, bátorít és mi az, ami borzongatóan izgalmas? talán sejtjük már.

Érdekes olvasmányt találtam a 2014-es Budai Polgár c.hetilapban.

Verrasztó Gábor író, helytörténész cikke:

Hans Christian Andersen (1805-1875) dán költő, regény és meseíró (egy régi fotón látható ősz fejjel,csokornyakkendőben, mellényén arany óralánc függ, szűk felső kabátban, és fehér feszes nadrágban, zsebre tett kézzel néz a végtelenbe) sokat utazott Európában, és tulajdonképpen útirajzai hozták meg számára a külföldi népszerűséget. Amikor 1841-ben végighajózta a Dunát, Magyarországon is több helyütt megállt, bejárta a mohácsi csatateret, Pesten illetve Budán pedig napokig elidőzött.

Az Egy költő bazárja c.,-*bédekkereként*- útinaplóként is olvasható könyvében írja Andersen, hogy a hazánkban töltött júniusi napok a “szép nyári Dániájára” emlékeztették.

Íme: “Micsoda kilátás! De hogy is lehetne szavakkal lefesteni? Hogy volna érzékeltethető a napfény, amelyben szemünk elé tárul e látvány?”¹

“A pesti épületsor, a part mentén, mintha palota állna palota mellett, kereskedők, görögök és zsidók, katonák és parasztok csak úgy tolonganak. Éppen Szent Medárd-napi vásár van. A túlsó parton, a magas pázsitzöld hegy lábánál kisebb tarka házak sorakoznak, egy-két ház sor már a hegy lejtőjén vonul fölfelé.

Ez Buda, Magyarország fővárosa, a vár a magyar Akropolis, fehér falaival a zöldellő kertek fölé emelkedik. Hajóhid köti össze a két várost.

Milyen tolongás, milyen lárma! A híd meginog, amint a kocsik végiggördülnek rajta”.

¹Az újságban régi metszeta Budai Várdomb tetején a korabeli vár szigorú épületei, alatta látszik a királyi kert, a mai Várbazár oszlopai, balra lent a sűrű beépített Duna menti partszakasz, mögötte a Döbrentei téri katolikus templom tornya látható és domboldal, a Dunán gőzhajók. halászhajók és csónakokból épített ponton híd.

Az 1440-es bécsi lépéshosszúságú korabeli pontonhíd a folyón sorakozó bárkákra fektetett deszkapallókból készült, mindkét végén egy-egy vámbódéval. A fiákerek azonban megállás nélkül hajtottak át rajta, mivel minden nemes és polgár mentesült a fizetés alól, ehhez pedig elég volt egy jobb kabátot viselni.

Andersen a vízivárosi vendéglőt, ahová betért ebédelni, tágasnak, szépnek és szemérmetlenül drágának talált. A dán író azt is megjegyezte, hogy a magyarok nagy rajongással beszéltek Széchenyiről, és az ő képe díszítette a gőzhajó kajütjét is, amivel érkezett.

Folytatódik az útinapló:

“De mielőtt továbbutaznánk, még hadd tegyünk egy kis sétát a budai oldalon, Gül Baba sírja felé a Császárfürdő fölött. A török szentnek keletről hozunk üzenetet, üdvözlétet a vén Istambulból, Mohamemed zöld zászlajától.

De ki fekszik már odabenn, arcára borulva? Karimátlan fehér filc kalap borul a homlokára. Egy dervis, aki gyalog vándorolt el ide, hegyeken, pusztaságokon keresztül, ide, egy idegen néphez, a keresztények városához. Zarándok útja véget ér. Emléül még egy tarka fakardot akaszt arra a falra. Este van. A nap, mint hatalmas, vörös korong száll alá.”

Hallgatagon lépked Kelet fia a sírtól a magas vár felé. Csend van a bástyán és csend a sírkamrában, ahol Gül Baba szunnyad.”